

starešine i vojnici koji su sposobni i spremni da izvrše svako, pa i najteže naređenje, ali koji su naviknuti da ga primaju kritički, da analiziraju i stvaralački ostvaruju zadatke, koji informišu i upozoravaju svog pretpostavljenog na ono za šta smatraju da je pogrešno. Nama danas treba vojnik koji sam vodi računa o svom borbenom položaju, koji aktivno učestvuje u borbi i koji sa svojim drugovima u odeljenju ili vodu stvara male borbene varijante. Nama je potrebna četa u kojoj borbeno osposobljavanje vrši komandir zajedno sa vojnicima, sa njima razrađuje situacije u kojima se mogu naći i kako jedan drugome mogu pomoći. Potreban nam je i takav komandir koji ume da iskoristi veštinu, iskustvo i razmišljanje vojnika i koji kroz vežbe teži da stvori aktivnog borca za ovo društvo i njegovu odbranu...

... 10. *Konačan uspeh u razbijanju agresije postići će se ako se sve vrste otpora, svi oblici i vrste oružane borbe stope u jednu celinu, ako budu vođene jednom idejom i istim ciljem u svakoj fazi borbe, ako se sve snage društva optimalno iskoriste.* Ma koliko na prvi pogled ovaj princip izgledao vrlo jasan i veoma razuman, njegova realizacija u praksi nije laka ni bez problema. U stvari, on traži da u miru stvaramo takav sistem odbrane društva koji će, u slučaju potrebe bez problema u praksi, ostvarivati ideju opštenarodne borbe i otpora. Naime, moramo stvarati duhovno i moralno jedinstvo svih naših ljudi, čime će se postići to da svi shvatimo odbranu SFRJ kao našu obavezu koja je van svake diskusije, bez obzira na to koliko u drugim pitanjima ima dilema i različitih mišljenja — da su nam u tu svrhu potrebni i jedinstven sistem oružanih snaga i jedinstvena priprema i planovi društva za odbranu...

DŽEMIL ŠARAC

Podruštvljavanje odbrane

(»VOJNO DELO« br. 1/72)

Socijalistički karatker društvenih odnosa u našoj zemlji i njihov dalji razvoj na osnovama samoupravljanja opredeljuju društveno-političku suštinu sistema narodne odbrane, omogućuju i ispoljavaju se i u jedinstvu naroda i oružanih snaga. Taj faktor i ostali relevantni

činioci izražavaju se u odnosu naših snaga i mogućnosti eventualnih agresora na našem prostoru, što presudno utiče na naše opredeljenje za koncepciju opštenarodne odbrane.

Kurs na područjstvljavanju narodne odbrane je prirodan u našim uslovima. Bez protezanja i na području odbrane takvi procesi bi bili nedosljedni i krnji. Područjstvljavanje nije samo rezultat razvoja socijalističkih odnosa već je i dio tog procesa. Područjstvljavanje narodne odbrane, međutim, diktirano je i zahtjevima uspješnog vođenja oružane borbe i drugih oblika otpora. To je u suštini i antimilitaristički proces.

Razvoj samoupravljanja, čija je suština u jačanju uloge radničke klase i drugih radnih ljudi u životu naše zajednice, u rješavanju svih ekonomskih, društvenih i političkih problema, posebno u oblasti raspodjele viška rada, kompletira se i izražava i kao područjstvljavanje narodne odbrane. Time se, uz tradicionalno revolucionarni karakter, socijalističku društvenu angažovanost naše armije i pozitivan odnos komunista i ostalih njenih pripadnika, kao i pripadnika teritorijalnih snaga prema svemu što je progresivno u zemlji, isključuje mogućnost većih deformacija u našim oružanim snagama.

Moramo što dosljednije pratiti i koristiti mogućnosti koje u jačanju narodne odbrane i izgradnji naših oružanih snaga pruža društveno-ekonomski i politički razvoj zemlje. Sve što smo do sada postigli u pripremama za odbranu potvrđuje vitalnost naše zajednice i snagu njenog društveno-političkog sistema. Manevar »Sloboda 71« i brojne vježbe jedinica operativne armije i teritorijalne odbrane uz učesće stanovništva, društveno-političkih zajednica i radnih organizacija potvrđuju da je naše socijalističko društvo postiglo krupne rezultate u izgradnji i realizaciji koncepcije opštenarodne odbrane i da oni spadaju među najveće domete našeg revolucionarnog pokreta. Idejno jedinstvo u Savezu komunista u najširim slojevima stanovništva i oružanim snagama, uz ostala dostignuća u sferi odbrane, pozitivno utiče na aktivnost i ponašanje u drugim oblastima naše socijalističke izgradnje. Dostignuti nivo proizvodnih snaga i društvenih odnosa, posebno raspoloženje radnih ljudi i građana, naših naroda i narodnosti prema nezavisnosti i integritetu socijalističke Jugoslavije, stvaraju povoljne uslove i podstiču nove napore u daljoj izgradnji i realizaciji koncepcije opštenarodne odbrane.

Čovjek je glavni faktor naše oružane moći, nosilac i svih drugih oblika otpora i aktivnosti neophodnih za uspješno vođenje oružane borbe i rata u cjelini. Naša koncepcija računa na milione svjesnih, obučanih i organizovanih ljudi i njihovu aktivnost u miru i ratu.

Stabilnost — ekonomska, socijalna i politička — osnov je snage naše odbrane. To je bitna pretpostavka odnosa najtješnjeg sadejstva i povjerenja između dijelova oružanih snaga — JNA i TO, teritorijalnih snaga republika, teritorijalnih snaga u republikama i ukupnih oružanih snaga kao dijela društva i društva kao cjeline. Ako bi oslabio taj faktor stabilnosti, ničim se ne bi mogao trajno nadoknaditi. Posljedice bi se morale odražavati i na moralno-političko jedinstvo oružanih snaga.

U našoj zemlji još uvijek ima ozbiljnih problema, od kojih neki, posebno po svojim razmjerama, nisu posljedica objektivnog toka stvari, nisu izvan naše moći, izvan domašaja naših progresivnih snaga, nego, prije svega, rezultiraju iz slabosti SKJ. To, ako potraje, slabi pozicije radničkog pokreta i koheziju zajednice, sužava bazu naše odbrane, podstiče umjesto da odvrća neprijatelje socijalističke Jugoslavije. Direktan je interes narodne odbrane da se odlučno i brže otklanjaju slabosti i rješavaju društveno-ekonomski, socijalni i drugi problemi, provede reforma u Savezu komunista i da se energično i svuda vodi borba protiv svih antisocijalističkih snaga. Zbog svega toga platforma SKJ, za koju se zalaže drug Tito i sve progresivne snage u našoj zemlji, nailazi na široku podršku u našoj organizaciji i u Armiji uopšte.

U izgradnji i realizaciji sistema opštenarodne odbrane odmakli smo od mnogih u svijetu poznatih modela, a, po svoj prilici, prednjačimo ili smo bar pri vrhu među onima koji po nekim značajnim elementima sistema odbrane imaju slična rješenja. Odmakli smo na putu otkrivanja i korišćenja novih mogućnosti, koje su rezultat naše socijalističke izgradnje i napora da pronađemo optimalne odgovore za probleme koje bi nam nametnuo agresor, naročito u najtežim varijantama rata. Sve što činimo logičan je nastavak naših najboljih tradicija, posebno onih iz narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije. Riječ je, u stvari, o formuli naoružanog naroda u novim uslovima, pri čemu su nove i po mnogo čemu proširene i ta sinteza i njene komponente.

Jugoslovenska narodna armija je izrasla iz borbe svakog našeg naroda i narodnosti, iz njihove zajedničke borbe za socijalizam, ravnopravnost i nezavisnost. Ona se razvijala potvrđujući interes naše radničke klase i radnih ljudi, interes svakog naroda i narodnosti da zajednički brane nezavisnost i cjelokupnost teritorije socijalističke Jugoslavije kao neophodan uslov kontinuiteta socijalističke revolucije i suvereniteta svakog naroda i narodnosti. Komunisti i ostali pripadnici Armije polaze uvijek od usaglašenog zajedničkog interesa

koji je sinteza svih egzistencijalnih interesa radničke klase i svih naših naroda i narodnosti. Komunisti u JNA su, zajedno s ostalim komunistima Jugoslavije, spremni da se suprotstave svakom ko bi pokušao da nametne parcijalnu isključivost koja bi se ispoljavala kao ugrožavanje ili negacija ravnopravnosti i jedinstva naših naroda i narodnosti, odnosno kao hegemonija jednih nad drugima, ili kao separatizam, ili, pak, kao bilo kakav drugi vid ugrožavanja istorijskih i neposrednih interesa radničke klase i radnih ljudi. Zadatak je Armije da zajedno s ostalim elementima naših oružanih snaga i narodne odbrane brani nezavisnost i teritorijalnu cjelokupnost zemlje, socijalističku revoluciju i njene tekovine u našoj socijalističkoj domovini.

Dalja izgradnja operativne armije jedan je od imperativa naše odbrane. Osnovne činjenice su utvrđene i poznate. Postojanje razvijenih teritorijalnih snaga utiče na razvoj, strukturu, posebno pješadijskih elemenata, veličinu i postupke operativne armije, njenu sposobnost da odgovori predviđenoj namjeni, kao što i razvoj i mogućnost operativne armije utiču na teritorijalne snage.

Razvijanje teritorijalno-partizanske komponente je stalan proces. Narastanje tih snaga nema granica sem onih prirodnih, koje predstavljaju naši ljudski i materijalni izvori, prostor, ukupne potrebe oružane borbe i drugih oblika otpora i svih neophodnih aktivnosti od interesa za vođenje rata.

Raznovrsna kombinovanja komponenti oružanih snaga, njihovo veće ili manje prelijevanje ili prelazak za duže ili kraće vrijeme na drugi oblik vođenja oružane borbe, neophodni su i izvodljivi u skladu sa zahtjevima odnosa snaga. Oba dijela čine cjelinu oružanih snaga koje su sposobne da uz aktivnost stanovništva, društveno-političkih zajednica, društveno-političkih i radnih organizacija vrše svoju ulogu u svim ratnim slučajevima, a sada u miru predstavljaju značajnu snagu odvracanja eventualnih agresora.

Naša koncepcijska rješenja predviđaju široku aktivnost stanovništva i svih drugih subjekata odbrane van oružanih snaga ne samo na privrednom i političkom području nego i u raznim oblicima otpora, uključujući zadatke koje su ranije obično obavljali vojni organi.

Odnos operativne armije i teritorijalnih snaga jeste odnos najtješnjeg sadejstva, međuzavisnosti, odnos dijelova jedne cjeline. Odnos oružanih snaga i društveno-političkih zajednica, društveno-političkih i radnih organizacija, svih subjekata narodne odbrane je takođe odnos međuzavisnosti, odnos elemenata u organskoj cjelini. U

okviru preciziranja tih relacija valja, pored ostalog, stalno imati u vidu našu orijentaciju na oružanu borbu kao na glavni, osnovni vid otpora u opštenarodnom ratu sa svim konsekvencama koje iz toga slijede.

S druge strane, moramo uvijek biti otvoreni prema organizovanoj političkoj i društvenoj javnosti i našim građanima, odnosno prema njihovom interesovanju za naš rad i njihovoj konstruktivnoj kritici. Međutim, neprijateljima socijalističke Jugoslavije smeta JNA, pa se množe napadi antisocijalističkih elemenata na nju. Oni pokušavaju da raspiruju sumnje u borbene vrijednosti naše Armije, kao i u njenu vjernost našoj radničkoj klasi i svim našim narodima i narodnostima. Pokušavaju se izmjeniti odredbe Ustava o Armiji koje su nedavno usvojene na najdemokratskiji način. Pored unutrašnjeg i spoljni neprijatelji u posljednje vrijeme napadaju našu Armiju. Neophodno je razotkrivati ove glasine i zahtjeve i onemogućiti njihove nosioce. Suprotstavljanje naše političke javnosti takvim napadima treba da potvrdi jedinstvo u odbrani usvojenog koncepta opštenarodne odbrane i ostalih tekovina naše revolucije i socijalističke izgradnje.

Idejno i akciono jedinstvo komunista u Armiji, zasnivano uvijek na platformi SKJ, usmjereno je na izgradnju političke i borbene spremnosti Armije, njeno dalje integrisanje u opštenarodnu odbranu i samoupravno socijalističko društvo. Taj osnovni »proizvodni interes« koji objedinjava i angažuje sve pojedinačne aktivnosti u Armiji ujedno je i zajednički interes radničke klase i svih naših naroda i narodnosti, pa prema tome, i svih komunista socijalističke Jugoslavije. Na tom zajedničkom interesu odbrane suvereniteta i integriteta socijalističke Jugoslavije, socijalističkog društvenog uređenja, ravnopravnosti i jedinstva naših naroda i narodnosti, SKJ je gradio i gradi svoje jedinstvo. Na pitanju odbrane socijalističke Jugoslavije u SKJ nije nikada bilo razlika.

Organizacija SKJ zajedno sa ostalim armijskim faktorima mora da produži i intenzivira napore na političkoj i borbenoj izgradnji operativne armije kao dijela naoružanog naroda. Istaknuta pozicija Armije među faktorima naše odbrane obavezuje sve naše komande, starješine, komuniste i pripadnike Armije uopšte. Dužni smo da razvijamo stalnu saradnju i sadejstvo sa svim drugim elementima odbrane, posebno da zajedničkim radom učvršćujemo jedinstvo oružanih snaga, da na zajedničkim vježbama s jedinicama teritorijalne odbrane i drugim akcijama doprinosimo razradi i realizaciji koncepte, da bi naše oružane snage i svi njihovi elementi, mirnodopski

i ratni, bili uvijek sposobni za izvršavanje zadataka. Rad na jačanju snaga narodne odbrane je prilog ne samo bezbjednosti zemlje nego i koheziji naše socijalističke zajednice i pozitivno se odražava na svijest, moralno-političko jedinstvo komunista i svih progresivnih snaga u društvu i u Armiji.

MILAN DROBAC

O vidovima strategijskih dejstava

(»VOJNO DELO« br. 3/72)

... Pojmovi *defanziva* i *ofanziva*, prema klasičnoj vojnoj teoriji, suprotni su pojmovi, pri čemu napad kao vid dejstava u ratu čini glavnu karakteristiku ofanzivne doktrine, a odbrana defanzivne doktrine. Defanziva i ofanziva određene su idejom, ciljem, prostorom i vremenom, i najčešće se sastoje od više operacija, uzastopnih ili uporednih, ili i jednih i drugih, a ponekad samo i od jedne operacije...

... Savremeni uslovi vođenja oružane borbe, međutim, sve više brišu oštre granice između napada i odbrane. U tom smislu sadržaj ofanzive i defanzive sve više predstavlja kombinovanje napadnih i odbrambenih dejstava i oblika oružane borbe, naročito u okvirima taktike i operatike. Način strategijske upotrebe oružanih snaga zasniva se na odnosu svih činilaca oružane borbe, društvenih i prirodnih, i njihovom ukupnom uticaju na objektivni odnos snaga zaraćenih strana.

Oružane snage, organizovane i pripremljene za vođenje ONOR-a, gube karakteristike klasične stajaće oružane sile podesne isključivo za vođenje frontalnog oblika rata, u kom je za ishod oružane borbe presudan odnos snaga na frontu, naročito odnos u količini i kvalitetu naoružanja i ratne tehnike.

Odnos ofanzive i defanzive u savremenim uslovima ONOR, gubi obeležje odnosa između ta dva vida dejstva u drugom svetskom ratu, prvenstveno zbog izmenjenog načina dejstva ne samo operativne armije, već još više načina dejstva i moralnog i materijalnog učinka snaga teritorijalne odbrane i svih drugih delova sistema ONO. Po svom sadržaju ofanziva, a još više defanziva naših OS, uvek će pred-